

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026. gada 20. janvārī

Senāts šādā sastāvā: senatori Māris Leja, Sandra Kaija, Aivars Uminskis,

iepazīnies ar apsūdzētā /Persona A/ kasācijas sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas 2025. gada 21. oktobra lēmumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Apsūdzētais /Persona A/ kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.

Pamatojot kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu, apsūdzētais norādījis, ka, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par viņam noteikto brīvības atņemšanu pēc Krimināllikuma 260. panta otrās daļas, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka lietā nav konstatēti apsūdzētā personību negatīvi raksturojoši apstākļi. Savukārt, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par galīgo sodu pēc vairākiem spriedumiem, apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka ir izpildāms viss ar iepriekšējo spriedumu nosacīti piespriestais sods, nevis nosakāma brīvības atņemšana uz laiku, kas nepārsniedz neizciesto pārbaudes laiku.

Pamatojot šo viedokli, apsūdzētais atsaucies uz Tieslietu ministrijas 2025. gada 21. janvāra apkārtrakstā norādīto, ka, ņemot vērā, ka nosacītas notiesāšanas neievērošanas sekas ir bargākas par probācijas uzraudzības neievērošanas sekām, nosacītas notiesāšanas neievērošanas gadījumā jāvadās pēc Krimināllikuma 5. panta otrajā daļā ietvertā labvēlības principa, proti, pēc līdzības ar Krimināllikuma 38.¹ panta septītajā daļā noteikto, t. i., ja nosacīti notiesātais bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos vai soda izpildes iestādes noteiktos pienākumus, tiesa var pieņemt lēmumu par spriedumā noteiktā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu uz termiņu, kas nepārsniedz neizciesto pārbaudes laiku.

Tādējādi apelācijas instances tiesa nepamatoti nav piemērojusi Krimināllikuma 5. panta otro daļu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. pantā un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Saskaņā ar šī panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, atzinusi, ka pirmās instances tiesa, nosakot apsūdzētajam sodu, ir ņēmusi vērā Krimināllikuma 46. pantā norādītos soda noteikšanas vispārīgos principus un pamatojusi soda atbilstību Krimināllikuma 35. pantā noteiktajam soda mērķim.

Pamatojot brīvības atņemšanas soda piemērošanu, apelācijas instances tiesa atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas konstatēto, ka: 1) Krimināllikuma 260. panta otrās daļas sankcijā kā vienīgais pamatsods ir paredzēta brīvības atņemšana uz laiku līdz astoņiem gadiem; 2) apsūdzētais izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas vērsts pret satiksmes drošību, kā rezultātā trim cietušajiem nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi, vienam cietušajam – smagi miesas bojājumi – un iestājusies vienas personas nāve; 3) noziedzīgais nodarījums izdarīts pārbaudes laikā.

Tāpat apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka: 1) pirmās instances tiesa ņēmusi vērā apsūdzētā pozitīvos raksturojumus un atbildību mīkstinošo apstākļu esību – vainas atzīšanu un izdarītā nožēlošanu, un izlīguma noslēgšanu ar /Persona B/; 2) pasažieri, kuru sēdvietas bija aprīkotas ar drošības jostām, nebija piesprādzējušies, t. i., paši cietušie ir rīkojušies nevērīgi; 3) apsūdzētais pēc ceļu satiksmes negadījuma savu iespēju robežās izrādījis rūpes par katru cietušo.

Izvērtējusi šos apstākļus, apelācijas instances tiesa pievienojusies pirmās instances tiesas secinātajam, ka apsūdzētajam noteiktais sods – brīvības atņemšana uz diviem gadiem – ir atzīstams par tiesisku, pamatotu un taisnīgu.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā pēc būtības ir vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktiski iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību šajā daļā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta pirmo daļu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta otrās daļas 2. punktu tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Apelācijas instances tiesa, noraidot apelācijas sūdzībā norādītos argumentus par tiesas pieļautiem pārkāpumiem galīgā soda noteikšanā, norādījusi, ka saskaņā ar Krimināllikuma Pārejas noteikumu 34. punktā noteikto Krimināllikuma normas par soda noteikšanu pēc vairākiem spriedumiem, kas bija spēkā līdz 2024. gada 31. decembrim, ir piemērojamas attiecībā uz personām, kuras noziedzīgos nodarījumus izdarījušas līdz 2024. gada 31. decembrim. Pirmās instances tiesa pamatoti vadījusies pēc Krimināllikuma 55. panta desmitās daļas likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2024. gada 31. decembrim, un pamatoti atzinusi, ka, tā kā apsūdzētais tiesas noteiktajā pārbaudes laikā (2022. gada 11. februārī) izdarīja jaunu noziedzīgu nodarījumu, viņam ar iepriekšējo spriedumu piespriests sods ir izpildāms.

Izvērtējot kasācijas sūdzības argumentus, Senātam nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu šajā daļā.

Krimināllikuma 5. panta otrā daļa paredz: likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu vai ir citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks.

Krimināllikuma Pārejas noteikumu 34. punktā ir paredzēts izņēmums labvēlīgāka likuma atpakaļejošam spēkam, proti, šā likuma regulējums par soda noteikšanu pēc vairākiem spriedumiem, kas bija spēkā līdz 2024. gada 31. decembrim, ir piemērojams attiecībā uz personām, kuras noziedzīgos nodarījumus izdarījušas līdz 2024. gada 31. decembrim.

Ņemot vērā, ka noziedzīgie nodarījumi, par kuriem izskatāmajā lietā noteikts galīgais sods pēc vairākiem spriedumiem, izdarīti līdz 2024. gada 31. decembrim, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa pamatoti ir piemērojusi Krimināllikuma Pārejas noteikumu 34. punktu.

Turklāt Senāts norāda, ka Tieslietu ministrijas apkārtraksta fragments, uz kuru atsaucies apsūdzētais (*Tieslietu ministrijas [apkārtraksts](#) „Par pārejas periodu atteikšanās no nosacītas notiesāšanas gadījumā”*), attiecas uz citu situāciju, proti, pienākumu nepildīšanu pārbaudes laikā, nevis jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pārbaudes laikā.

Senāts šajā sakarā vērš uzmanību uz to, ka jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšana pārbaudes laikā un neattaisnota likumā paredzēto vai soda izpildes iestādes noteikto pienākumu nepildīšana ir divi patstāvīgi, savstarpēji nošķirami nosacītas notiesāšanas nosacījumu pārkāpuma gadījumi, kuriem likumdevējs līdz 2024. gada 31. decembrim bija paredzējis atšķirīgas tiesiskās sekas (sk. Krimināllikuma 55. panta devīto un desmito daļu). Proti, pienākumu nepildīšanas gadījumā tiesa varēja lemt par spriedumā noteiktā soda izpildīšanu vai pārbaudes laika pagarināšanu, bet jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas gadījumā iepriekš piespriestais sods bija izpildāms.

Šis nošķirums ir saglabājis savu nozīmi arī pēc 2025. gada 1. janvāra, jo attiecībā uz jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pārbaudes laikā līdz 2024. gada 31. decembrim likumdevējs paredzējis piemērot iepriekšējo regulējumu (sk. Krimināllikuma Pārejas noteikumu 34. punktu), savukārt attiecībā uz neattaisnotu pienākumu nepildīšanu šāda atruna nav paredzēta, tādēļ Krimināllikuma 5. panta otrās daļas piemērošana var aktualizēties vienīgi pienākumu nepildīšanas gadījumā.

Šāda atšķirīga pieeja ir pieļaujama, jo jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšana pārbaudes laikā ir kvalitatīvi smagāks un būtiskāks nosacītas notiesāšanas pārkāpums nekā pienākumu nepildīšana.

Iepriekš minētais viedoklis par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanu pārbaudes laikā faktiski ir atspoguļots arī Tieslietu ministrijas apkārtrakstā, uz kuru atsaucies apsūdzētais.

Šajā apkārtrakstā par Krimināllikuma Pārejas noteikumu 34. punktu ir paskaidrots, ka saskaņā ar šo normu sodi saskaitāmi arī atbilstoši Krimināllikuma 55. panta desmitajā daļā noteiktajam, proti, ja nosacīti notiesātais pārbaudes laikā izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu, viņam piespriestais sods ir izpildāms un tiesa nosaka sodu saskaņā ar Krimināllikuma 51. un 52. pantā paredzētajiem noteikumiem.

Senāts atzīst, ka izskatāmajai lietai nav arī būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību šajā daļā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.¹ panta otrās daļas 2. punktu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.¹ panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

M. Leja

S. Kaija

A. Uminskis